

za samoobrazovanje

Ri lten

11-12/15.11.12 *Pravstvena pitanja*

JNA i raspad Jugoslavije

vrednosni sistem na kojem je Jugoslovenska narodna armija postojala, bratsvo – jedinstvo, Vojska se raspada po šavovima kao i država. Država koja generiše i podstiče raspad sopstvene vojske, vojska koja ima ambiciju da sačuva državu, a to ne može i ne ume i u stvari potencira raspad države. To je međusobno dejstvo akcije i reakcije koje je po suštini i po ishodištu destruktivno.

kojem se Jugoslovenska narodna armija raspala na takav način. Još jednom želim da kažem da postoje još neki razlozi da odnos prema Jugoslovenskoj narodnoj armiji ne bude apsolutno odiozan. To je, takođe, krajnost iz koje ne mogu da proizadu dobiti zaključci.

Miloš Vasić

SLUŽBE bezbednosti su državni organi i u unutrašnjepolitičkim pričama, pošto spoljnopolički obaveštajni rad nikad nisu uspele da savladaju kako treba, sve od 1991. godine su na delu amaterske, spletkaške kombinacije, gde jedni drugima prodaju ciglu. Svođi se na onu mangapsku priču: „Dobro je da smo mi tu, da nas nema, tebe bi ubili“ itd. U trenutku kada je ta služba trebalo da postupi, a to je kraj 1990. početak 1991. godine, bavila se švrcem naoružanja i kojekakvim stvarima za koja znamo. Proizvela je jedan čudan film u kojem su osnovne zapovesti bezbednosno-operativnog rada bile narušene. Jer, u tom filmu su iskomprimovati dve svoje saradničke veze koje su kasnije loše završile. Služba koja tako nešto uradi pogrešno računa da će imati neke buduće saradnike.

Služba koja počne da dostavlja poželjne umesto istinitih podataka je osuđena na propast, kao i rezim kojem služi, čemu smo posvedočili u međuvremenu. Do dana današnjeg će svaki redom iz vojne službe bezbednosti tvrditi da se nikada nisu mešali u civilne poslove, a posle smo videli da su imali gomilu saradničkih veza u civilu i da su pokrivali civile vrlo dobro. Ali su to radili na svoj način.

Milošević nikada nije verovao Vojski, pa ni vojnoj službi bezbednosti, zaključno sa Acom Dimitrijevićem, zaključno sa danom kada je smenjen marta 1999. godine. Ne bili mistifikovao Službu previše, njihovi su dometni ograničeni, oni ne mogu da vladaju državom.

Drugo, general Mirković i gospodin Jović su govorili o Jugoslovenskoj narodnoj armiji kao o monolitu koji je od početka

do kraja isti. To nije tačno, u šta smo se uverili tokom raspada Jugoslovenske narodne armije i mobilizacijske krize. To nije nije ista i istomisleća grupa ljudi. Generalski vrh je sebi dozvolio da ih Slobodan Milošević nauči na najeffiniju podavalu na svetu, da od njih napravi majmune i baci ih.

Dorđe Dozet

o iskazu saveznog sekretara za narodnu odbranu Veljka Kadijevića na saslušanju

„PROVO je potrebno oslobođiti sve srpske krajeve iz tadašnje Republike Hrvatske, a nakon toga izvući jedinice Jugoslovenske narodne armije na granice jedne buduće jugoslovenske države.“ Kao protivnike Jugoslovenske narodne armije u tom vremenu imenovao je hrvatsku ustašku vojsku i većinu indoktriniranog hrvatskog

naroda i međunarodnu zajednicu. Treći, najopasniji i najjači protivnik bila je vrlo organizovana i sinhronizovana aktivnost na onemogućavanju mobilizacije te podsticanje na dezesterstvo od strane raznih organizacija, majki, žena i slično. Kao najmanje opasnog protivnika imenovao je hrvatsku vojsku. Takođe je rekao da je za ostvarenje zadataka Jugoslovenske narodne armije bilo potrebno još petnaest do osamnaest brigada da bi se operacija konačno završila za deset do petnaest dana. Te brigade nisu uspeli da dobiju, jer je mobilizacija propala.

Srđa Popović

U okviru pravne analize raspada bivše Jugoslavije bila mi je od velike koristi knjiga Borisava Jovića *Poslednji dani SFRJ*, u kojoj on piše kako je svesno menjana multinacionalna sastav Jugoslovenske narodne armije, i da su na tome insistirali Slobodan Milošević i on, kao i da su takve zadatke davali generalu Veljku Kadijeviću. On je činio, ali su mu zamerali da ne čini dovoljno brzo. U jednom trenutku najmanje još dve hiljadne oficira je trebalo da bude „očišćeno“.

Postavio sam pitanje kada je Jugoslavija prestala da postoji. Po mojim i analizama profesora Vladimira Vodinelića, koji to posmatra iz ugla privatnog prava, može se zaključiti da je taj datum odrediv, mada Badinterova komisija uvek govorila o „procesu raspada“. Ali, kako je od 8. oktobra 1991. godine pravo savezne države u republikama smatrano za strano pravo, ona je tada prestala da postoji.

Kako je nakon toga moglo da postoji Predsedništvo zemlje koja više ne postoji i kako je mogla postojati vojska zatvore koja više ne postoji? Ona je bila samo grupa naoružanih ljudi koja traži svog gospodara. Kad je došlo do globalnog pada komunizma, Jugoslovenska narodna armija je logično bila na strani tvrde linije, one koju je Milošević predstavljao, u trenutku kad su sve ostale republike, kako je Milošević govorio, predale vlast na tanjur, a ovde se sećamo izjava: „Branice se ovo puškom kao što je i stečeno“. Kada je došlo do raspada Saveza komunista Jugoslavije, Milošević je shvatiti da su preostala još samo dva instrumenta savezne vlasti – jedno je bio Ante Marković, njega čemo da rušimo, on je izdajnik, plaćenik zapada, neprijatelj. A drugi instrument je bila vojska. Dočepali su se vojske kad su amputirali Sloveniju i kada je krne Predsedništvo uspelo da se nametne kao vrhovni komandant te plaćeničke vojske.

Milošević je u jednom trenutku bio izolovan od strane sveta kao jedini ostatok komunističkog sveta, koji misli i silom da se brani. Sa druge strane, vojska je bila indoktrinirana odbranom socijalizma, titozima i Jugoslavije. Oni su bili u tom smislu ideološki prirođeni saveznici. Iako su se brzo našli. Politički kontekst je vrlo jasan kako je došlo do simbioze između Miloševića i vojske.

UČITELJ
NEZNALICA
I NJEGOVI KOMITETI

imenovati
TO
ratom

OZ
CZKD

ROSA
LUXEMBURG
STIFTUNG
SOUTHEAST
EUROPE

Српски ратни ветерани

Obrani Filozofski
Obrani Filološki

Kingdom of the Netherlands

Projekat finansiraju Evropska unija kroz Evropski instrument za demokratiju i pravda i Holandsku Ambasadu u Beogradu po programu Matra Embassy Programme. Sadržaj ovog stampanog materijala je isključiva odgovornost CZKD-a i pod kojim okolinstima se ne može smatrati da održava stav Evropske unije.

U četvrtak 1. novembra u Centru za kulturnu dekontaminaciju održan je okrugli sto o ulozi JNA u raspodu Jugoslavije, prvi u seriji okruglih stolova u okviru projekta Imenovati TO ratom. Cilj ovog projekta je uspostavljanje dijaloga i saradnje između ratnih i antiratnih veterana – svedoka da Srbija jeste bila u ratu, što sve vlasti od devedesetih godina do danas jednodušno negiraju.

Današnja pozicija ratnih veterana nametnula je preispitivanje uloge JNA u raspodu Jugoslavije kao jednu od najvažnijih tema, budući da većina veteranskih udruženja i dalje predvode nekada aktivna vojna lica, koja još uvek štite mitsku sliku o vojski, štiteći tako svoje privilegije. Oni drže poziciju zastupanja svih veteranata, uprkos tome što nisu svi

veterani, tačnije ogromna većina nije nasledila od JNA ista prava i privilegije. Iako su svи veteransi.

Okrugli sto je moderirao Miroslav Hadžić, a učestvovali su bivši predsednik Predsedništva SFRJ Borisav Jović, antiratni aktivisti Pavluško Imširović, Srđa Popović, Vesna Pešić, Dragomir Olujić, Lazar Stojanović, general u penziji Stevan Mirković, novinari Miša Vasić i Aleksandar Vasović, bivši sudija vojnog suda Đorđe Dozeti, bivši gradonačelnik Knina Drago Kovačević, istoričar Bojan Dimitrijević, vojni analitičar Ljubodrag Stojadinović.

Prenosimo tekst Miroslava Hadžića o ulozi JNA u raspodu Jugoslavije i izvode iz pojedinih diskusija.

Ivan Zlatić

- JNA je aktor od koga se očekivalo, ali koji je bio i obavezan, da ima planove kao i razrađene postupke, pripremljene snage i jasne ciljeve za zaštitu ustavnog poretku i teritorijalnog integriteta Jugoslavije;

Uloga JNA u raspodu Jugoslavije

koristi, kako se tada verovalo, trebalo da imaju obe strane. Tadašnji se državni vrh, naime, svim silama trudio da održi privid o tome da Srbija nije učešnik niti jedan od vinovnika nastalog rata. Otud su, što uz javnu štušku otkrivenu pomoći države, u rat iz Srbije odaslati svim onim koji su iz ličnih i drugih razloga za vojevanje bili spremni. Nadenuvši im odoru dobrovoljačku, srpski su se voždi ponudili da se tragove o svojoj umešanosti uspešno zameli. Usput rečeno, kada je počelo da manjka onih koji su jedva čekali da uskoče u rat, pribavljanje novih dobrovoljaca prešlo je u nadležnost vojne policije. Ondašnje su srpske ratovode svoje delegirane ratičke račune iz ratova na prostorima bivše Jugoslavije. Slaba je uteha da što ona, kako podučavaju ovdasni krojači novog pamćenja i ciljnjog zaborava, u tome navodno nije učestvovala. Čak i da je to bilo tako, a nije¹, u konačnici je reč o zdržanoj prevari u izvedbi ondašnjih vrhovnika Srbije i nemalo broja njenih ratno nastrojenih žitelja. Tom je zgodom, naime, između ovih aktora obavljena trampa iz koje je trajne

¹ O tome rečito i dokumentovano svedoči optužnica koju je Borisav Jović ispisao protiv sebe ali i svog šefa te ostalih saučesnika u tom preduzeću; uporedi: Borisav Jović, *Poslednji dani SFRJ*. Kompanija Politika, Beograd, 1995.

Glavni razlozi za ispitivanje
ratne uloge JNA

Ratni ideo JNA ne može, dabome, biti izmerni izvan konteksta temeljne krize druge Jugoslavije i učestvovalo u razaranju sopstvene države i tom prilikom razori i samog sebe;

• JNA je aktor koji je, što voljno što iznudeno, navodno spasavajući Jugoslaviju, učestvovalo u razaranju sopstvene države i tom prilikom razori i samog sebe;

• JNA je aktor koji je, u saradnji sa krajnjim državnim vrhom SFRJ, sam sebi ukinuo legitimitet i legalitet. To je pak njenе čelne generale podsticalo da po meri sopstvenih a promenljivih interesa ulaze u koalicije sa drugim učešnicima rata;

• JNA je aktor koji je u početnim i pre-sudnim fazama razrešavanja krize imao relativno visoku autonomiju delovanja;

• JNA je jedan od aktera koji je sve vreme rata bio u najtežoj vojnoj i političkoj situaciji. Ratovao je bez jasnih ciljeva, bez legalne vrhovne komande, bez socijalnog zaleda i bez dovoljne političke podrške. Prema tome, JNA je jedini aktor koji pri zatečnim pretpostavkama ovaj rat, ni u kom smislu, nije mogao dobiti;

• JNA je jedan od aktera čije je delovanje

Izvodi iz diskusije

Borisav Jović

TEMA Imenovati TO ratom je u redu, ali imenovati TO građanskim ratom.

Jugoslovenska narodna armija je po Ustavu Jugoslavije bila odgovorna da brani teritorijalni integritet i ustavni poredak zemlje. Početkom devedesetih godina bili su narušeni i ustavni poredak zemlje i teritorijalni integritet, znaju kako, pojavom odluka u Sloveniji i Hrvatskoj, u kojima su pobedile nacionalističke i separatističke snage na izborima i koje su odlučile da svoje pobedničko pravo iskoristite da donesu odluke o izdvajajući iz Jugoslavije. Jugoslovenska narodna armija nije mogla bez odluke političkih organa bilo šta da radi u tom pogledu, niti je preduzela, izuzev što je učestvovala u razgovoru sa najvišim političkim organima kakvo rešenje bi tu moglo da se nađe.

Traumatske posledice

generalske (zlo)upotrebe JNA

- garantujući ondašnjim građanima Jugoslavije mirno razrešenje krize i sprečavanje unutrašnjeg rata, generalski je vrh JNA posredno olakšao i pospešio pojedinačno i grupno koketovanje sa nacionalizmom i ratom;

- ideološkim, u krajnjoj liniji egoističkim, tremanom temeljne krize druge Jugoslavije vojni su čelnici olakšali instaliranje autoritarnih režima u ondašnjim republikama i pospešili njihovo nacionalno legitimisanje;

- svojim pristankom na ratnu alternativu čelnici su generali, u sadežtvu sa ostalim gospodarima rata, gradiće Jugoslavije ostavili bez domovine i priveli ih u jednonacionalne države;

- upotrebom Armije za ciljeve Miloševićevog režima Kadiljević i ostali su fizički i psihički traumatizovali sve nesprekle narode druge Jugoslavije;

- prevaranjem JNA u Miloševićevu „toljagu“ prvi su generali zloupotrebili i traumatizovali svoj potičenički sistem, i

- razorno šteteći srpski narod čelnici JNA su pomogli njegovu uvođenje u rat i olakšali zloupotrebu trauma iz njegovog torijskog pamćenja, ratom su mu omogućili pseudokatarzu (navodno namirivanje istorijskih računa) i novo ga traumatizovali.

Miroslav Hadžić

je uvek vladao u Jugoslovenskoj narodnoj armiji, ili se time misli na ono što sa pravom ističe Pavluško Imširović, da je reč o određenoj kamarili. Ne vode vojnici politiku u vojski. Ta vojska nije završila pred sudom samo zato što ni danas ne možemo da dođemo do njenih dokumenata. Ne da ne možemo mi, nego ne može ni Međunarodni sud u Hagu da dode do zapisnika sa ratnih saveta u kojima ste vi, gospodine Joviću, sedeli, gde se operativno odlučivalo šta naše snage treba da urade u Bosni.

Stevan Mirković

U pozivu na diskusiju Jugoslovenska narodna armija se optužuje za to da je glavni, ili jedan od izazivača rata. To me pogodilo, kao i ono što navodite o kvalitetu Jugoslovenske narodne armije, da su ti ljudi svoju egzistenciju zasnivali na tradicijama partizana-heroga, a nisu bili ništa, zatim stav da je Jugoslovenska narodna armija raspolažala najvećim sredstvima za uništenje, da je bila dužna da spase zemlju, i nije imala planove.

Da li Jugoslovenska narodna armija zaista zasluguje da je tako kvalifikujemo? Jer, ne zaboravite da još oko šezdeset hiljada oficira, penzionera, vojnih lica sa svojim porodicama živi danas u Srbiji. Ljudi na njih gledaju kao na neke krijeve za sve ovo, pitaju ih šta su radili. Vojsci se prispiju i neki stvari koje nije radila, jedina, čak i kada je bila u sukobima. A sukobljavala se u tom ratu samo kada su njene jedinice bile napadane, ili kada je, u nekim situacijama štitila stanovništvo. To nije bio njen rat, niti je ona u njemu učestvovala. Jer smo znali da će taj višepartijski sistem biti zasnovan na nacionalnoj osnovi, da je to ono što će dovesti do onog najgoreg, i

dovelo je.

Prema tome, to oružje kojim je razbijena Jugoslavija, nije bilo u vojnim magacima. To oružje, nacionalna mržnja, religijska zanesenost, glupost, bilo je u rukama republika. I oni su to iskoristili da razbiju Jugoslaviju.

I još nešto, ovde niko ne govori o stranom faktoru. Samo su za trenutak nešto pomenuti Rusi. Nije to bilo ništa ozbiljno, ti razgovori u Moskvi. Bio sam načelnik Generalštaba kad je Jazov dolazio, nema tu nečega što bi nama pomoglo da rešimo svoje probleme. Sve smo mi zakuvali i mi smo odgovorni. Ja nisam u to vreme bio aktivan, ali osećam odgovornost, možda smo krivi što nismo na vreme neke stvari rešili. Znam sigurno, u godinama rata glavni cilj Jugoslovenske narodne armije su bile granice, vazdušni prostor i more. Tamo su bile njene glavne snage. Ona je o tome vodila računa.

A ovo što se događalo unutar, velika odgovornost leži na republičkim rukovodstvima šta su Teritorijalna obrana, koja je bila dobro organizovana vojska svuda, naročito u Sloveniji, koja je bila dobro naoružana (imali su i svoju avijaciju i mornaricu...) napravili ne našromodnom vojskom koja treba na svakom delu teritorije da se tuče sa stranim agresorom, nego nacifašističku vojsku koja je počela klanjanje ljudi drugih nacionalnosti, i to je njen glavni zadatak bio.

Nemate nigde u ovom ratu da su se sukobiljavale vojne jedinice, koje su kasnije napravljene, nego su se obrušavale na stanovništvo, spaljuju i pljačkaju sela, tako se vodio taj rat. Zato je Jović u pravu kada kaže građanski rat. Da, ali nacionalnog tipa. Kad isterete sve Hrvate iz sela, oterate stoku, spalite selo - to je etničko čišćenje. To je građanski rat.

Divizija u Sloveniji kojom sam ja nekada komandovao, napravila je vodovod u tom delu Slovenije. Pili su kišnicu pre toga hiljadu godina. Ta vojska im je napravila vodovod, a oni su pljuvali te vojniku kad su odlazili iz Slovenije. Taj nacionalizam, ta mržnja, ta verska glupost je taj eksploziv koji je rasturoj Jugoslaviju.

O Jugoslovenskoj narodnoj armiji se ne može pričati izvan sistema odbrane. Mi smo imali u svoje vreme dva miliona naoružanih vojnika. Od toga je oko 250 hiljada bilo u miru, to je bila Jugoslovenska narodna armija. Ali, kad saberetno rezervni sastav i Teritorijalna obrana, to je dva miliona naoružanih vojnika. To je ogromna sila. Po brojnom stanju, Teritorijalna obrana je bila brojnija od Jugoslovenske narodne armije. Nije Jugoslovenska narodna armija bila jedina koja je trošila novac. Zakonom o narodnoj obrani iz 1974. godine tačno su razgraničene obaveze Jugoslovenske narodne armije i Teritorijalne obrane. Jugoslovenska narodna armija se razvijala kao moderna armija. U periodu od 1945. do devedesetih godina mi smo podigli takvu vojnu industriju koja je snabdevala Jugoslovensku narodnu armiju sa više od osamdeset posto opreme i naoružanja. Bili smo osposobljeni

ni za frontalne operacije, a Teritorijalna obrana i Društvena samozraštva su trebale da imaju ulogu da svaki građanin bude vojnik. Da ove republike koje su se odcepile nisu imale Teritorijalnu obranu, ne bi im uspelo da se odcepe.

Vesna Pešić

GOSPODIN Mirković je dolazio na neke naše mirovnjačke skupove, tada je postojao ideološki sukob zbog formiranja Saveza komunista - Pokreta za Jugoslaviju, jer je Jugoslovenska narodna armija upotrebljena u političke svrhe. Kadiljević je to otvoreno govorio, ima toga i u njegovoj knjizi, on je osudivao Antu Markovića zbog toga što hoće da uvede kapitalizam i zapadni sistem u Jugoslaviju. To je, u stvari, bio sukob između vojske i civilne vlasti koju je personifikovao Ante Marković. Zanemareno je, u dosadašnjoj diskusiji, to da se u Srbiji desila nacionalna revolucija, uklidjanje autonomija i dolazak na vlasti Miloševića, koji je bio faktor uzneniranja nekakve ravnoteže u Jugoslaviji. Pa su se na skupovima Antibirokratske revolucije pojavili i četnici, videli smo ljudе sa šubarama, kokardama. Mislim da je to radila Služba bezbednosti, taj maskembal u Srbiji je bio evidentan.

Pošto je tema da se nešto nazove ratom, moram da podsetim da smo, kada su počeli sukobi u Sloveniji i kad je krenuo „pučajući rat“, još na proleće 1991. kao antiratni pokret, postavljali pitanje zašto je bilo mobilizacije u Srbiji. Imali smo akciju koju je pokrenula Naštaša Kandić, prikupili smo sto hiljada potpisa za to da ljudi koji su iz Srbije ne treba da idu u rat. Zašto da ljudi iz Srbije idu u Hrvatsku da tamо ratuju, pitali smo. Imali smo veliki otpor mobilizacije, sameo je 15 odsto bio odziv u Beogradu. Crnogorci su se pobunili, kako to, „beogradska deca neće da idu u rat“, a mi smo pozivali na deserterstvo. Reklamisali smo da Srbija nije napadnuta i nema razloga da se u Srbiji sprovodi mobilizacija. Na to ne dajete nikakav odgovor.

Eskalacija je došla nakon sukoba u Borovu vrelu, pa je general Vasiljević izmislio vojne koještarije oko Pakracu, oko ubistava nekakvih beba. To je sve radila tajna služba Jugoslovenske narodne armije koja je potpisivala sukobe. Možemo govoriti o sukobima u Hrvatskoj, tamo u Krajini, gde je došlo do sukoba MUP Hrvatske, ali, zašto smo vodili rat u Vukovaru koji je rušen, a tenkovi su kretali iz Beograda na njih je bacano cveće. Na kraju te 1991. napadnut je Dubrovnik. Hajde, sad, objasnite kakva je to bila odbrana Srbija, da ste se stavili između nekih ljudi, kad je reč o Vukovaru? A najmanje je reč o tome u Dubrovniku. Hoću da kažem da je napravljen drugi plan, da su od Jugoslovenske narodne armije pravljene druge vojske.

General Simović je počeo da pravi srpsku vojsku, onda je Milošević odjednom rekoao da nećemo imati srpsku vojsku, nego ćemo zadržati Jugoslovensku narodnu armiju kao simulakrum, da iza njega krije drugu ideju, drugi rat. Došli smo u situaciju devedesetih, na izborima u Hrvatskoj, gde se tipovalo da će dobiti komunisti, a dobio je Franjo Tuđman, koji je 1971. godine u Hrvatskom proleću bio pedeseti lik. Nisu izbore dobili levčari, poput izvornog levčara Mike Trpala, ni Savku Dabčević, ni Račan. Dobila je HDZ, a tvrdim da ona ne bi bila ozbiljan politički faktor da nije bilo „antibirokratske revolucije“ i politike Slobodana Miloševića. Nakon toga počinje ostvarivanje politike iz pesme koju sam citirao. Sećam se ostavke Borisava Jovića i njegove ostavke,

Vraćeni su ljudi iz Bosne i preko Jugoslovenske narodne armije je osnovana Vojska Republike Srpske od bosanskih Srba, Jugoslovenska narodna armija je pukla na srpske vojske, mastodont se pretvorio u dve vojske i vi to nazivate građanskim ratom.

Drago Kovačević

JA sam bio vojnik Jugoslovenske narodne armije u vreme kad je umro Tito. Proces raspada Jugoslavije počeo je Titovom smrću. Na katolički Božić 1986. u Splitu se pevalo „Srpska vojska iz Hrvatske seli/ Hrvatska se od Srbije deli“. Nije to bio usamljeni slučaj. Jugoslovenska narodna armija i poređ svoje ustavne obaveze nije mogla sačuvati Jugoslaviju, to je bila iluzija, ona to nije bila u stanju. Sećamo se vremena nakon Osmih sednica, preuzimanja vlasti od strane Slobodana Miloševića, te antibirokratske revolucije, kada smo se raznih čuda nagledali.

Sećamo se kada se 1988. godine pojavljuje prvi čovek Organizacije SKJ u Armiji, Petar Šimić, i kaže „Jugoslavija se neće raspadati bez Jugoslovenske narodne armije“. Eskalacija je došla nakon sukoba u Borovu vrelu, pa je general Vasiljević izmislio vojne koještarije oko Pakracu, oko ubistava nekakvih beba. To je sve radila tajna služba Jugoslovenske narodne armije koja je potpisivala sukobe. Možemo govoriti o sukobima u Hrvatskoj, tamo u Krajini, gde je došlo do sukoba MUP Hrvatske, ali, zašto smo vodili rat u Vukovaru koji je rušen, a tenkovi su kretali iz Beograda na njih je bacano cveće. Na kraju te 1991. napadnut je Dubrovnik. Hajde, sad, objasnite kakva je to bila odbrana Srbija, da ste se stavili između nekih ljudi, kad je reč o Vukovaru? A najmanje je reč o tome u Dubrovniku. Hoću da kažem da je napravljen drugi plan, da su od Jugoslovenske narodne armije pravljene druge vojske.

Došli smo u situaciju devedesetih, na izborima u Hrvatskoj, gde se tipovalo da će dobiti komunisti, a dobio je Franjo Tuđman, koji je 1971. godine u Hrvatskom proleću bio pedeseti lik. Nisu izbore dobili levčari, poput izvornog levčara Mike Trpala, ni Savku Dabčević, ni Račan. Dobila je HDZ, a tvrdim da ona ne bi bila ozbiljan politički faktor da nije bilo „antibirokratske revolucije“ i politike Slobodana Miloševića. Nakon toga počinje ostvarivanje politike iz pesme koju sam citirao. Sećam se ostavke Borisava Jovića i njegove ostavke,

kada je Slobodan Milošević, marta 1991. godine rekao da Jugoslavije više nema. Na terenu, srpska državna bezbednost onda počinje da podzemnim kanalima sanitizuje vojsku i počinje mapiranje nepodobnih oficira, bez obzira na nacionalnost.

Ako bi oni nekoga proglašili nepoželjnim, taj nije mogao dugo trajati. Na terenu je postojala borba službi.

A druga okolnost je da Vojska, umesto da u tom trenutku ostane politički neutralna, osniva svoju partiju SK – Pokret za Jugoslaviju, koja je naoružavala ljudе po Krajini.

Dakle, Jugoslovenska narodna armija nije mogla ništa uraditi, osim toga da njen vrh kaže: „Mi više ne možemo ovaj posao napraviti“.

Ljubodrag Stojadinović

PROBLEMI u Jugoslovenskoj narodnoj armiji počinju kada je podobnost oficira u mnogim jedinicama bila vrhunski kvalitet oficira. Posle toga dolazi nacionalni klič, kao još jedan faktor razaranja. I treći faktor razaranja, Vojna služba bezbednosti, koja je bila metasta raspara Jugoslovenske narodne armije. Ona snaga koja je svakog oficira koji je imao svoj stav, mišljenje, proglašavala neprijateljem Službe. Njegov skepsi je tako rečeno prelazi u političku vlast.